

dragne til Private, kunde svare 20 Rbd. pr. Tde. Land. Ja, jeg bliver nu gjort opmærksom paa, at det er 4 Rbd. for det hele Areal. Det er Noget, jeg aldrig havde tænkt mig. Jeg troede, at den arede Dordfører havde taget feil, og at han havde meent 4 Rbd. pr. Td. Land; thi det har jeg endnu aldrig hørt for, at Jorder vare overladte paa saa elendige Villkaar (Munterhed.). Ja, jeg maa da gjen tage, at jeg mange Gange har kastet mine Øine paa dem, og jeg tan ikke negte, at det har gjort mig ondt, at disse Jorder have været i disse Mænds Hænder. Jeg har endnu ikke seet en Kende eller Graft gravet paa disse Marker, uagtet det var saa høist nødvendigt. Jeg har kun iaar seet, at man har begyndt paa en Kende, men man har holdt op dermed, og Grunden, hvorfor jeg troer, de ikke kunde komme igjennem, var nok den, at de kastede Steen fra Veien, hvorom der har været strevet saameget i Bladene i den senere Tid, saa maaskee Grunden har været den, at man ikke kunde komme igjennem. Jeg har seet Jorden været ploiet ved Veien, jeg passerede, uden at man senere har saaet den. Jeg har seet Jorderne været bevorede med Ukrud, uden at være høstede, hvilket der jo da ogsaa er Rimelighed i, naar det var Ukrud. Jeg skal ikke gaa videre ind paa Sagen idag, men kun til Slutning sige, at hvis Danmarks Bøndestand drev sine Jorder saa slet, eller havde drevet sine Jorder saa slet, som disse ere blevne drevne, saa havde Regjeringen ikke kunnet føre den Krig, som den nu har ført i 3 Aar, og hvorfor? fordi den havde ikke havt Midlerne dertil.

Ørsted: Skjøndt jeg, som Understiften under Udvalgets Betænkning viser, er aldeles enig i samme, saa skal jeg dog, for at forebygge Misforstaaelse, bemærke, at naar jeg antager, at de omhandlede Laug kunne ophæves uden nogen Erstatning, saa grunder jeg det ikke blot paa den almindelige Sætning, at det staaer til den lovgivende Magt at ophæve et Laug; thi uagtet Staten efter sin Magtsfuldkommenhed kan raade over Laugsrettigheder, som over alle andre Rettigheder, maa det dog stee med Hensyn til Ret og Billighed. Altsaa i Almindelighed at antage, at man kan ophæve et Laug uden Erstatning, det var en Sætning, jeg

ikke vilde vedkjende mig; men jeg troer, at de særlige Forhold, som her existere, ere af den Væskaffenhed, at de Vedkommende, hverken fra Retfærdighedens eller Billighedens Side, kunne besvare sig over, at Laugene ophæves. Bognmandslauget er et Laug af et ganske eiendommelig Slags. Det har ikke egentlig Hensyn til at tilveiebringe Næringsbrug; men det er en Maade, hvorpaa Kjøbstaden opfylder den Forpligtelse, der haade efter Lovens 3die Bogs 11te Capitel og Privilegierne 24. Juni 1761 paahviler dem til at sørge for de Reisendes Befordring. Denne Forpligtelse opfylder Communen, ved at overdrage den til enkelte Personer, som den i Almindelighed maa give en Godtgjørelse for at bære denne Byrde. Derhos er Stillingen saaledes, at der deels ikke fordres saadanne Qualificationer til samme, som der i Almindelighed fordres til Optagelse i Laug, og derhos har det aldeles staaet i Magistratens Magt at sørge Laugsinteressenternes Antal efter Forgodtbesindende. Den var derimod ikke berettiget til at formindste det, uden Generalpostdirectionens Samtykke, men derimod at sørge det stod den aldeles frit. Hvad Gadekjørselen angaaer, saa var det et Emolument, der var tilstaaet dem i Forbindelse med den Byrde at befordre Reisende, foruden at den Besøielse, der tilkom Dørrigheden til at sørge Bognmændenes Antal, medførte ogsaa, at Deeltagerens Tal i denne Green af deres Næring kunde vilkaarligt sørges. Naar nu altsaa de nærværende Interessenter beholde den betydelige Fordeel, som det er mod en aldeles nominal Afgift at benytte det store Areal, som de besidde under Navn af Bognmandsvangen, det vil sige, beholde deres respective Lodder, og derhos beholde uindskrænket Ret til Gadekjørsel og alle andre Kjørsler med Undtagelse af Bognmandsbefordringen, der i og for sig navnlig efter de Forhold, som ere opstaaede ved Jernbanens Indretning, for Fremtiden vilde være en Byrde, troer jeg virkelig ikke, at de kunne ansees som lidende ved den Forandring, der forestaaer, og at der ikke kan være Betænknelighed derved. Hvad Bognmandsvangen angaaer, forekommer det mig ogsaa, at Sagens sande Sammenhæng, skjøndt den maaskee kan være noget dunkel, er den, at det